

Процес глобализације који се данас остварује, није процес зближавања делова света у циљу смањења економских, технолошких, културних и осталих разлика како то представљају западни теоретичари, већ нови систем економског и културног поробљавања мање развијених од стране неколицине моћних и високо развијених земаља. То није процес стварања глобалне цивилизације или како се често каже стварање „глобалног села” у циљу изградње праведнијег, напреднијег и хуманијег човечанства, већ најсуровији облик империјализма који се разликује од претходног само у средствима и методама остварења. Глобалистичке (империјалистичке) силе, углавном САД и део земаља ЕУ, држе у колонијалном ропству мање развијене земље путем политичких, економских, финансијских и начно-технолошких принуда. Тамо где није могуће то остварити на такав начин, примењују војну силу па чак и војно поробљавање. Но, ипак мање земље, чак и недовољно развијене, могу избећи колонијално ропство ако имају државотворно, мудро, визионарско и национално-одговорно државно руководство. Нажалост, то Србија засада нема. Наши државни протагонисти глобализације - „шифровани” и они „жути” - као економски „нововерци”, прихватили су и имплементирали инструменте глобализације и наметнули грађанима догме „ЕНА” и „ЕАИ” (ЕУ нема алтернативу и Евроатлантске интеграције су наша светла будућност), без научне и било какве емпиријске основе. Ето, зашто смо запали у канце глобализације, односно у канце неоколонијализма. Свака се ловина упеца на неки мамац, а наша се „одговорна” власт упецала на спољна обећања да ће дуго владати са националним ресурсима и животима грађана и тако увећавати своја лична богатства, само ако буду верно служили.

Појам речи глобализација

Глобализација је релативно нови израз и углавном се односи на међународне политичко-економске процесе који су се почели одвијати после 90-тих година прошлог века. Корен речи глобализација изводи се из француске речи „глобал” што значи целовитост или свеукупност. Професор Т. Левит са Харвардске школе за бизнис, да би илустративније приказао светско финансијско тржиште, први је употребио ову реч 1983.

године и не слутећи да ће она постати синоним за нови светски поредак.

Засигурно не би погрешили када би глобализацију, као синоним за цео свет, назвали и са речи интернационализација. Процеси интернационализације сежу у далеку прошлост још од самих почетака развоја међународне трговине и обављања међународних финансијских трансакција, развоја науке и технологије и преноса научних достигнућа, развоја саобраћаја, путовања људи итд. Тако се стварала узајамност и глобална међузависност свих народа на планети. Оваква интернационализација поспешила је развој целокупног човечанства и омогућила његов напредак.

Данашњу глобализацију - као интернационални процес - треба посматрати са три аспекта и то:

- Прво, као процес унапређења човечанства који се огледа у развоју и преношењу научних достигнућа, ширењу тржишта роба и капитала, уклањању непотребних баријера у трговини, саобраћају и путовању људи, стандардизацији производа и услуга, повећању профита и стандарда радника, унапређењу услова рада у целом свету, заштити људских права, заштити интелектуалне својине, заштити животне околине, повећању глобалне безбедности, интернационалној солидарности и хуманитарном помагању итд. Овакви процеси глобализације су процеси напретка и хуманизације човечанства, па се зато може и називати **напредна глобализација**.

- Друго, као покушај стварања глобалне идеологије, према којој човечанство треба да живи по универзалном рецепту - без граница, без вере и нације, без традиције, без обичаја и наслеђене културе, без индивидуалних вредности и сл. Ово су утопистичке доктрине такозваних тајних друштава која вековима раде на стварању универзалне идеологије којом би преобликовали свет у неко ново „клонирано” човечанство. Иако је оваква идеологија неприродна и неостварива, доста се пропагира, па се чак покушава и имплементирати у неким деловима света. Оваква доктрина глобализације може се називати **идеолошка глобализација**.

- Треће, као процес ширења новог облика неоколонијализма помоћу политичких, економских и осталих принуда. То је **неоколонијалана глобализација** темељена на интернационализацији силе и насиља, на политичким и економским принудама и експлоатацији слабијих, повећању сиромашних и увећању боатстава богатих. За овакав облик глобализације, новац је мерило свих вредности и основни циљ који оправдава

жртве и учињене неправде. Овај облик глобализације биће у фокусу наших даљњих разматрања.

Повод стварања глобализације као новог система неоколонијализма

Реализацију пројекта глобализације, као новог система неоколонијализма, подстакле су велике геополитичке и економске промене које су се одиграле крајем 80-тих година прошлог века. Рушењем Берлинског зида 1989. године, завршена је ера хладног рата. Одмах након тога дошло је до распада Совјетског Савеза и пада комунистичких режима у Југоисточној Европи. На тим просторима створене су нове самосталне државе и исписана нова мапа света. Уз све то, већ је увелико дрмала економска криза Латинску Америку.

Тај сплет околности био је погодан тренутак да, економски и војно моћне западне земље предвођене САД, отпочну другу фазу реализације давно припремљених пројеката. Пошто је прва фаза успешно завршена – растурен Совјетски Савез, срушени комунистички режими у Југоисточној Европи и створене марионетске државице – било је важно запосести геостратешке тачке и економски потчинити мале и недовољно јаке државице. Није им то било тешко самим тим што је распадом Совјетског Савеза нестала војна и политичка противтежа у свету и у таквим приликама лако је било наметнути нејаким државицама политичке и економске принуде путем глобалистичких институција. Но, за одржив глобални неоколонијализам требало је осмислити нови систем који ће се разликовати од претходног. Зато је измишљена демагошка фраза „глобализација” као синоним за изградњу новог „праведнијег и напреднијег” светског поретка. Дакле, дешавања која су се одиграла крајем 80-тих година прошлог века само су повод за реализацију пројекта глобализације, а разлози леже у тежњи стварања система неоколонијалне глобализације. Међутим, за реализацију оваквог система требало је направити и адекватну стратегију.

Стратегија за стварања новог неоколонијалног система званог глобализација

За извођење једног од најважнијих пројеката западних земаља у другој половини 20. века, који је дуго осмишљаван и припреман, требало је направити добру стратегију прилагођену времену и приликама у којима ће се изводити. Стратегију је, по налогу државног естаблишмента САД, израдио Економски институт за међународну економију (труст мозгова) из Вашингтона кога персонализује економиста John Williamson.

Стратегија је лепо уобличена у десет тачака или реформских политика, међу којима су најбитније – приватизација државних предузећа, либерализација трговине, либерализација финансијског тржишта, либерализација страних директних инвестиција, укидање субвенција и дерегулација прописа који ометају улазак на тржиште. Остале тачке су само форма да би се замаглиле намере, односно циљ стратегије. Са стратегијом су се сагласили ММФ, Светска банка и Министарство финансија САД, а потом је 1989. године исту кодификовао и представио John Williamson као „најбољи” концепт за динамичан раст и развој земаља у транзицији и назвао је „Вашингтонски консензус” (договор). Вероватно зато што су овакву стратегију прихватиле три најважније светске институције, а не због тога што су је под принудом прихватиле земље Латинске Америке.

Стратегија је намењена како земљама Латинске Америке, тако и земљама које су већ биле у почетним фазама промене комунистичких поредака.

Основни циљ стратегије био је да се ове земље колонијализују и да се њихова тржишта подреде искључиво за робе и банкарске услуге западних земаља. Да би у томе успели, прво је требало у тим земљама имплементирати инструменте глобализације - државе лишити власништва ресурса са којима располажу, затим уништити њихове индустрије, трговине и банке, а потом их довести у дужничку зависност да би постале беспоговорни послушници моћних и богатих. У таквом подухвату, поред вазалних реформатора, главно оружје су им били медији па су их одмах и ставили под своју контролу. Путем њих су обликовали свест грађана према својим интересима и пројектованим циљевима. Цела се реторика своди на демагошке флоскуле о неминовности транзиције на данашњем степену развоја људског друштва и потреби изградње новог светског поретка. То је пут који се мора проћи иако је на почетку трновит, али је поплочан добрим надама и „пречицом” води друштва у благостање и економски процват.

Дакле, стратегија названа „Вашингтонски консензус” јесте сет политика и програма моћних земаља за увођење новог облика неоклонијализма у недовољно развијеним земљама.

Циљеви глобализације

Основни циљ глобализације су политичка, војна и економска доминација моћних земаља. Главни правци деловања у остварењу таквог циља су: прерасподела или боље речено

преотимање природних ресурса од стране моћних земаља, затим политичко, економско, финансијско, технолошко и културно потчињавање недовољно развијених земаља од стране моћних, дириговање са тржиштима роба и капитала, експлоатација радне снаге и контрола путева робе, капитала и наркотика, контрола путовања људи, као и обезбеђење депонија за опасне материје на просторима недовољно развијених земаља.

Укратко речено, основни циљ глобализације јесте држање, без војних трошкова, мање развијених земаља у неоколонијалном ропству од стране моћних, уз помоћ вазалних државних менаџмента. Резултати такве глобализације су, све више богаћење богатих и све више сиромашење недовољно развијених земаља. Дрскост моћних земаља најбоље илуструје ранија изјава бившег државног секретара САД Мадлен Олбрајт: „Нису Руси заслужни за природне ресурсе у Сибиру иако тамо живе, то је глобално богатство које треба прерасподелити“. То је нешто слично као што су аге говориле кметовима - „што је моје, то је моје, а што је твоје то је прво моје, а теби шта остане“.

Уз све међународне конвенције о људским правима и слободама, може се констатовати да данашњу цивилизацију карактерише највечи степен неправде, неправичности и људских неслобода.

Инструменти глобализације

Основна претпоставка за неоколонијално покоравање и држање у потчињености недовољно развијених земаља јесте имплементација инструмената глобализације, као што су:

1. Приватизација државних предузећа и природних ресурса, да би са истима могле загосподарити глобалистичке силе.
2. Увођење неолибералне економије, што подразумева доношење и имплементацију сета економских политика и прописа као што су:

-либерализација трговине и обезбеђење слободног увоза роба да би се обезбедила

тржишта за робе глобалостичких сила.

-либерализација финансијског тржишта, чиме се обезбеђује улазак великих и моћних банака и финансијских организација на тржишта недовољно развијених земаља да би монополисали национална тржишта и путем високих цена капитала експлоатисали тамошње економије и грађане.

-либерализација страних директних инвестиција, са којима се омогућава експлоатација националних ресурса и експлоатација радне снаге.

3. Укидање свих врста помоћи и субвенција домаћим привредним субјектима да не би конкурисали робама из западних земаља.

4. Либерализација ГМО производа да би се створила зависност од увоза семена из западних земаља.

5. Деиндустријализација (уништење домаће индустрије) како би се обезбедило тржиште производима из развијених западних земаља.

6. Уништење војске и војне индустрије у циљу одрживе и безбедне неоколонијалне експлоатације.

7. У инструменте глобализације спада и инфилтрација политике неоколонијалних сила у важне и култне националне институције које имају велики утицај на грађане као што су у Србији САНУ и СПЦ и отупљивање њихове улоге и њиховог научног и духовног деловања.

8. Стављање медија под контролу ради утицаја на јавно мњење и обликовања свести грађана према интересима и циљевима неоколонијалних сила.

Поред наведених инструмената, постоји још сет разних политичких и економских мера и принуда са којима се уцењују недовољно развијене и војно ослабљене земље.

У реализацији процеса неоколонијалне глобализације велику улогу имају и неке светске институције као што су ММФ, Светска банка, СТО, НАТО и мултинационалне компаније, које су у функцији глобалистичких сила.

Имплементација глобализације у Србији

Одмах након српске октобарске револуције, вазални реформатори – „шифровани“ и они „жути“ - као самозвани „стручњаци“, потрудили су се да у нашој земљи муњевито спроведу „Вашингтонски консензус“, односно да уведу систем неоколонијалне глобализације. Из уверења или незнања, а најпре из властитих интереса, постали су одани економски „нововерци“ новог светског поретка тзв. глобализације. Убрзо је у бесцење распродата друштвена имовина. Уништене су домаће банке, трговине и сви сегменти материјалне производње. Војска је постепено смањивана и уништавана. Медији су стављени под строгу контролу. Вазални реформатори су се инфилтрирали у СПЦ и разбили њену монолитност. Отупили су научно деловање САНУ. Маргинализовали су научне и емпиријске стручњаке и онемогућили њихов утицај. Континуално је потискивана и уништавана национална култура уз увођење туђих „вредности“. Путем медија, обликовано је јавно мњење и свест грађана према интересима и циљевима глобалистичких сила. Уведен је систем неолибералне економије ради даљњег уништења остатка домаћих привредних субјеката, да би глобалистичке силе лакше и једноставније експлоатисале националне ресурсе и радну снагу. Држава је све више задуживана и то углавном за буџетску потрошњу. Тако је Србија постала зависник од ММФ и осталих глобалистичких институција, а њени грађани - експлоатисана радна снага, потрошачи туђих роба и субјекти уцена монополизованог страног капитала. Њима су наметнуте догме ЕУ нема алтернативу и Евроатлантске инеграције су најбољи пут за бољи стандард грађана и колективну безбедност.

Последице неоколонијалне глобализације у нашој земљи су више него катастрофалне, а исте се могу сагледати из само неколико следећих чињеница:

- У бесцење је распродато 2.400 предузећа и наплаћено свега 2,7 милијарди евра, и

уместо да се та средства употребе у отварање производних погона и запослење радника, углавном су отишла у буџетску потрошњу.

- Уништена је индустрија и тржиште је препуштено страним производима.

- На тржиште су уведени страни трговински ланци који служе својим економијама да на наше тржиште пласирају своје робе, а које су у доста случајева лошијег квалитета од домаћих производа, па чак и сумњивог квалитета. За увоз таквих роба троше се девизна средства која се остварују домаћим извозом, што се негативно одражава на наш девизни и платни биланс.

- Уништене су домаће банке и финансијско тржиште је препуштено страним банкама и страним финансијским организацијама које су монополисале тржиште и наметнуле високе банкарске камате. Путем високих камата осиромашује се национална економија и континуално се прелива капитал и вишак вредности из привреде у финансијски капитал банака, чиме се нагриза чак и супстанца основних средстава. Тако привреда постаје све сиромашнија и све зависнија од својих експлоататора.

- Омогућен је улазак страног капитала путем такозваних страних директних инвестиција, што није ништа друго до облик експлоатације националних ресурса и радне снаге. Познато је да су позитивне и прихватљиве само оне СДИ са којима се уносе савремене технологије и које су у функцији развоја националне привреде, а таквих скоро да и није било у Србији.

- У последње три године, „одговорна“ Влада је енормно задужила државу и њене грађане код међународних финансијских институција и то углавном за буџетску потрошњу и тако смо доведени у дужничко ропство.

- Под демагошком флоскулом ЕУ нема алтернативу, једнострано је примењен Споразум о придруживању чиме је омогућено страним произвођачима да са смањеним царинама увозе робу на наше тржиште што се негативно одразило на опоравак домаће производње. Познато је да се недовољно јаке економије, у циљу сопственог јачања и развоја, морају штитити од јаких економија. Примера ради, да Кина није штитила своју економију не би успела од 1978. године до 2010. године повећати реалну вредност БДП

за 19 пута и обезбедити просечну годишњу стопу раста БДП од 9,9 одсто. Поред атака на домаћу производњу, направљене су и директне штете, јер су буџетски приходи од царина пали са 70,45 милијарди из 2008. године на 39,7 милијарди динара у 2011. години (према ребалансу буџета за 2011. годину).

- Уништена је војска, чиме се доводи у опасност национална безбедност и интегритет државе.

- Медијска средства су стављена под контролу вазалних реформатора и грађани се неистинито информичу. Тиме су угрожена основна љдска права, односно право на истините информације.

- Отупљено је научно и одговорно деловање САНУ, која би требала дати одговоре на све садашње и будуће изазове.

- Вазални реформатори су инфилтрирали своју политику и у СПЦ и тако нарушили њену монолитност.

- Континуално је девастирана и уништавана национална култура и насило наметана вестернизација путем филмске и литерарне продукције.

- Дошло је до великог сиромашења грађана. Према анкети групе истраживача у Србији је данас 1% супер богатих, 15% са стандардом изнад просека у Србији, 35% на граници егзистенције и 49% испод границе егзистенцијалног опстанка, односно испод људског достојанства у 21. веку.

- Више стотина хиљада радника је остало без посла, а према писању „Блица” од 1. јуна ове године, у Србији је само у прошлој години остало без посла више од 300.000 радника. Данас на 1 запосленог (а питање је да ли прима плату) долази 1,7 пензионера, 1 незапослени и два лица млађа од 15 година.

- У последње три године из Србије је заувек отишло 200.000 младих и школованих стручњака („браин драин“) и тај биолошко-умни губитак не може се ничим надокнадити.

- Свакодневно расте криминал и корупција, што доводи до опште несигурности грађана.

Ето, ово су само неке од последица неоколонијалне глобализације имплементиране од стране наших „нововераца“ макроекономије и „великих реформатора“, који су себе чак предлагали за Нобелову награду. Заиста, да постоји награда за учињене економске и културне злочине над својим народом, њима би засигурно и припала.

Поред осталих инструмената неоколонијалне глобализације, систем неолибералне економије, базиран на теоријама протагониста тржишног фундаментализма и учењима да тржиште - као флуидни механизам - треба све да решава, тотално је разорио српску економију и изродио експлоататорске производне односе. Управо тај тржишни фундаментализам је основа „Вашингтонског договора“ за који се може рећи да је више политичка него економска доктрина. Међутим, оно што је најгоре, код нас је примењиван и још увек се примењује неки бућуриш грађен на мешавини неолиберализма и волонтаристичког државног интервенционизма, односно на потпуној либерализацији тржишта и на интервенционизмима без научно-емпиријске основе и управљачке одговорности. Држава углавном није интервенисала када је требала и где је требала, а интервенисала је онда кад није требала и то увек без одговорности управљачих структура.

Економску неодрживост и штетност неолиберализма по светску економију приметили су неки западни теоретичари, па је формирана Група стручњака од 21 члана из 18 земаља да научно расветле економско деловање, последице и одрживост ове политичке доктрине. Поред сталних чланова групе у раду је учествовало још 300 угледних стручњака из целог света. На челу те групе био је познати стручњак Мајкл Спенс. Они су проучавали искуства и развојне моделе из 13 економски најуспешнијих држава у периоду од 1950. до 2005. године, а које су у континуалном периоду од 25 година оствариле просечну стопу раста изнад 7 одсто. Резултати истраживања су показали да нема универзалног рецепта за успех, али да је заједничко за све те економије чињеница да су на челу тих земаља биле визионарске и веома способне, активне и прагматичне владе које су имале кључну улогу у развоју економије и економском расту. Стручњаци су се дистанцирали од економских догми уз констацију да најуспешније земље нису биле превише наклоњене слободном тржишту.

Велики део закључака ове групе прихваћени су на Петом самиту Г-20, који је одржан 11-12. новембра 2010. године у Сеулу. За разлику од „Вашингтонског консензуса”, Сеулски договор предвиђа значајнији државни интервенционизам и у фокус ставља динамичан и одржив економски раст и развој, те констатује да не постоји универзална формула за успешан развој.

Напред наведено, само нас још више упућује на потребу што брже промене неолибералног концепца економије у нашој земљи.

Уместо закључка може се констатовати да је интернационализација, као динамичан процес развоја и унапређења човечанства, природна закономерност људског друштва и она се не може и не сме избегавати. Интернационализацију карактерише све већа међузависност националних економија са светском привредом и све већа међузависност националне науке са светским достигнућима. Земље света су повезане у мултинационалну мрежу економских, научних, технолошких, социјалних и политичких веза. Нагли развој високософистицираних технологија омогућио је брзо савладавање географских простора, брзи проток роба, капитала и људи, унапређење производње добара, те развој економије и свих сегмената дрштва. То су благодети интернационализације. Међутим, треба напоменути да интернационализација не подразумева и универзалност како то проповедају глобалистичке силе. Свака земља има своје природне и друштвене специфичности на темељу којих се развија и гради друштвене односе. Из светске баштине треба прихватити само оно што је у функцији развоја друштва и обезбеђења бољег стандарда грађана. Погубно је натурање туђих „вредности“, туђих навика живљења и туђе културе попут вестернизације.

Као што би била погубна свака изолација од интернационализације, тако је исто погубна и примена инструмената неоколонијалне глобализације који осиромашују националну економију и уназађују живот грађана. Нажалост, оваква глобализација је имплементирана у нашој земљи. Последице су пуно веће, дубље и тегобније од ових које тренутно осећамо. И када би се направио радикалан заокрет, санација би дуго трајала. Стога је неопходно што пре зауставити даљње поробљавање државе и њених грађана. Прво треба почети од економије и уместо неолибералне економије увести концепт тржишно-социјалне економије сличан економијама у Немачкој и нордијским земљама. Такав концепт подразумева слободу и демократију, приватну својину, супсидијарност, солидарност и хуманост, затим ефикасност јавног сектора без уплива партитократије, монетарну стабилност и тржишну конкуренцију уз истовремено очување националних ресурса и заштиту националних интереса, као и заштиту привреде и грађана од домаћих и страних монопола. Нашу економију треба градити на развоју националних привредних субјеката и јачању њихове конкурентности на домаћем и иностраном тржишту, као и на стварању и афирмацији националних брендова. Такође, њихову репродуктивну и

развојну активност треба заснивати на домаћим банкама које би требало направити. Дакле, на наведеним принципима тржишно-социјалне економије и на нашим специфичностима изградила би се ефикасна тржишна привреда са праведнијим и хуманијим производним односима. За увођење концепта тржишно-социјалне економије неопходно је донети сет прописа са мноштвом идеја и принципа са којима се може одговорити на све садашње и будуће изазове. Такве активности ће захтевати корените реформе у свим привредним и финансијским сегментима и израду стратегије за излазак привреде и друштва из садашње кризе да би се прешло у постепени развој.

Упоредо треба радити на ревитализацији и реафирмацији и свих осталих друштвених сегмената које је потиснула, ућуткала или угушила неоколонијална глобализација. Треба рећи „стоп“ економском и сваком другом ропству. Одавно смо прешли праг подношења сиромаштва и трпљења разних понижења која су испод људског достојанства.

Да би се наше друштво истргло из канџи неоколонијалног ропства, потребан нам је одговоран и државотворан државни менаџмент састављен од меритократије или бар да уз такав државни менаџмент буде саветодавно тело састављено од компетентних људи са правима и одговорностима како је то и у многим напредним земљама.

(Текст је објављен на сајту Економског савета ДСС)